

המבחן הראשון של תוכנית טראמפ: סיכום

סוגיית שיחרור החטופים

written by מאיר בן שבת | 05.10.2025

המבחן הראשון של תוכנית טראמפ יגיע די מהר, אולי אפילו כבר היום, בשיחות העקיפות שיתקיימו בין משלחות ישראל וחמאס בשארם א שיח. מבחינתה של ישראל, את מוקד השיחות אמורה לתפוס סוגיית שיחרור החטופים. הודעות הנשיא טראמפ וראש הממשלה נתניהו מסוף השבוע, העלו לרף המירבי את הציפיות, לפתרון סוגיה זו ולהשבת החטופים כבר בימים הקרובים. בחמאס מודעים לכך. תיאורטית, זה יכול היה להועיל להם בתרגילי מיקוח במשא-ומתן, אלא שהם מבינים כי מתכונת השיחות וגישתו העדכנית של טראמפ יקשו עליהם להתנהל ב"לך ושוב". זו גם הסיבה להצטרפותו של דרג כה בכיר מישראל וארה"ב. ועדיין, מנקודת המבט של חמאס, החזרת כל החטופים הוא ויתור על הקלף הבטוח היחיד שבאמצעותו יוכל להבטיח את שרידותו. האם מי שחי בתודעה של "תקִיָה" היתר לעורמה ולרמייה, יוכל להרשות לעצמו להסתמך על הבטחות וערבויות בינלאומיות ולהיות נתון לחסדיהן של המדינות הערביות? האם אין זה הימור מסוכן מדי? את התשובה לכך חמאס כבר נתן בנוסח שהעביר כתשובתו ל"תוכנית טראמפ". התשובה גילתה גם את הפתח שארגון הטרור הכין לעצמו כדי לתמרן בנושא זה. התנועה מסכימה, כך נאמר, "לשחרור כל השבויים הישראלים, חיים ומתים, בהתאם לנוסחת החילופים המפורטת בהצעת הנשיא טראמפ, ותוך הסתמכות על התנאים המעשיים בשטח הנדרשים לביצוע ההחלפה". מכאן הדרך קצרה לטענות בנוסח "התנאים בשטח לא מאפשרים לנו לאתר את כל החטופים", "אנו זקוקים לזמן רב יותר ולהפוגות ממושכות יותר", "צריך לתגמל ולתמרץ גם את הפלגים האחרים שמחזיקים חלק מהחטופים" ועוד כהנה וכהנה טיעונים יצירתיים ממוחם הקודח של ראשי חמאס. יש להניח כי נציגי מצרים וקטאר לא רק שלא יהדפו את טיעוני חמאס, אלא שהם יגיבו כלפיהם בהבנה ויציעו כי ישראל תגלה גישה נדיבה יותר במחוות מיידיות "שיועילו גם לקידום המו"מ".

מרכיב נוסף שיוכל לשמש את חמאס למשוך זמן בלי להיות מואשמת בכך הוא הדיונים על זהות המחבלים שישוחררו מהכלא הישראלי. אפשר להעריך כי הארגון לא יוותר על ההזדמנות, האחרונה לכאורה, להביא לשחרורם של בכירי מחבלים הנתונים במאסר בבתי הכלא בישראל. הם ינסו לחלץ את חסן סלאמה שותפו לפעילות של מוחמד דוף שנשפט ל-46 מאסרי-עולם על פיגועים שביצע, או אברהים חאמד מפקד הזרוע הצבאית של חמאס ביו"ש, המוח מאחורי פיגועי ההתאבדות הקשים בימי האינתיפאדה השנייה וכך גם על עבאס סייד ממארגני הפיגוע במלון פארק ועבדאללה ברגותי מהנדס החבלה שגרם למותם של 67 ישראלים.

ישראל אמנם הצהירה כי תתנגד להכללתם של אלה ושל נוספים במעמדם ברשימת המשוחררים, אבל זה לא מה שימנע מחמאס להעלות זאת שוב.

"יש סדקים מהותיים בתוכנית טראמפ, שהתנועה יכולה לנצל כדי לצלוח את השלב המסוכן הזה" [?] כך צוטט בשבוע שעבר ד"ר באסם אל-קאסם [?] חוקר במכון המחקר אל-זיתונה שמזוהה עם האחים המוסלמים וחמאס, בעיתון "פלסטיין" [?] הביטאון הרשמי של חמאס. בין שאר הסדקים הוא מנה את "הסדרים זמניים ועמומים" שהתכנית מציגה, ועדה מבצעת טכנוקרטית ללא הגדרה ברורה של מנגנוני הקמה או מקורות הסמכות, עמימות בנוגע לכוח הבינלאומי ועוד שורה של נושאים. הוא הציע לחמאס, לדרוש כניסה לדיונים על הסעיפים העמומים תוך קידום מקביל של הפסקת האש, פתיחת המעברים, הכנסת סיוע והתחלת השיקום, מה שיגביר כלפי חמאס את אהדת הרחוב.

בחמאס נערכים היטב לשיחות המו"מ. אפשר להעריך שכך הם הדברים גם בצד הישראלי. שלא כמו בפעולתה הצבאית של ישראל, בסוגיית שחרור החטופים נכון לפעול עם הסטופר ביד. רצוי [?] ביד של טראמפ.

פורסם בישראל היום, בתאריך 06.10.2025.